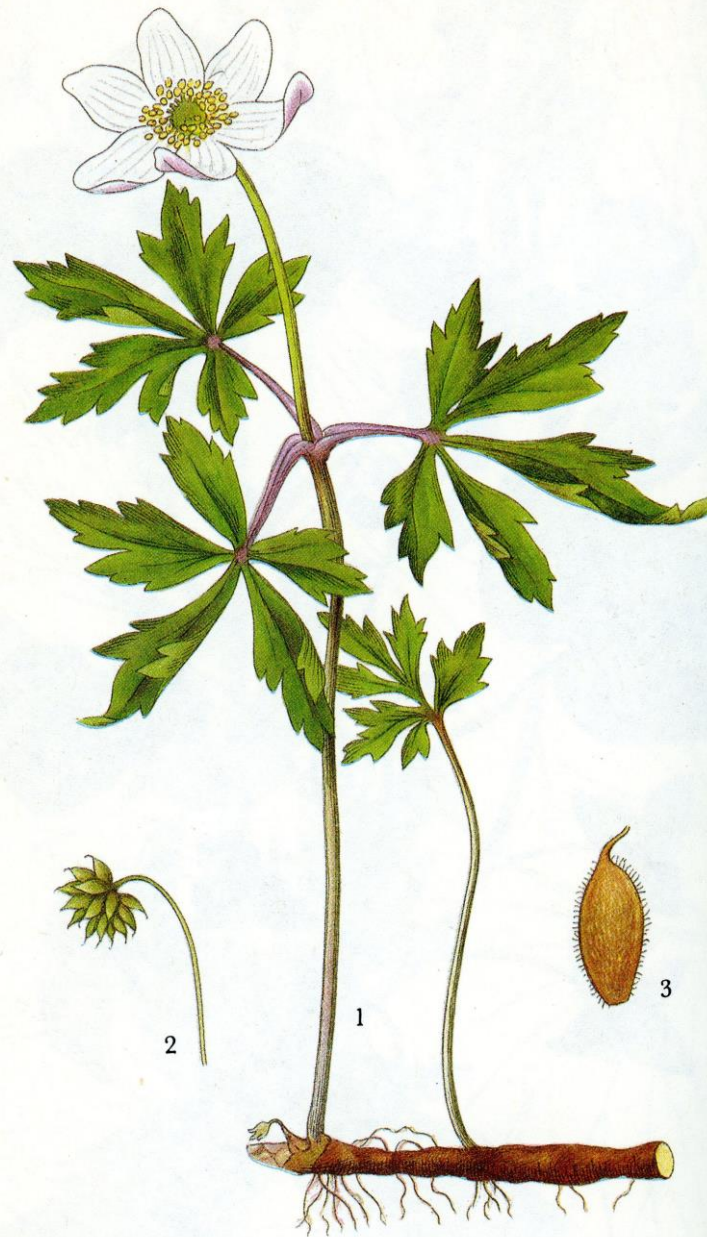

Vi nycklar vitsippa i olika floror

- Den översatta finska "Retkeilykasvio"
- Krok-Almquist, Svensk Flora, upplagan från 2012
- Äldre Krok-Almquist, från och med familjen
- C.A.M. Lindman, Svensk Fanerogamflora, från familjen
- (obs! Svårt att hitta rätt i Svensk Fältflora).

Alla våra florer ger
vitsippan namnet
Anemone nemorosa,
men det finns andra
åsikter!

226. VITSIPPA, ANEMONE NEMOROSA L.

Vi börjar enligt Retkeilykasvio

→ 1 Vedartade (träd, buske, ris el ranka)	nyckel A
→ 1 Örtlik	2
2(1) Vattenväxt med endast undervattens- och el flytblad	nyckel B
→ 2 Land- el vattenväxt vars stjälk och blad är tydligt ovanför ytan	3
3(2) Bladlös el under blomningen bladlös ört el blad fjällika, ej gröna	nyckel C
→ 3 Ört med gröna blad	4
4(3) Alla blad i basrosett (i stjälk och stängel kan finnas små fjällika blad el i blomställningen stödblåd) el utgår från jordstam; i bl endast 1 blad	5
→ 4 På stjälken åtminstone ett ganska stort grönt blad (basrosettblad kan dessutom finnas) el många små fjällika el nållika blad	6
5(4) Spörväxt; spörgömme på bladens undersida el i särskilda sporblad	nyckel D
5 Blomväxt; i bladrosettens mitt en el flera stänglar	nyckel E
→ 6(4) Stjälkblad sammansatta el flikiga	7
6 Stjälkblad hela	8
7(6) Blad fingrade	nyckel F
→ 7 Blad parflikiga, parbladiga el handflikiga	nyckel G
8(6) Blad i krans	nyckel H
8 Blad motsatta el strödda (korsvis)	9
9(8) Blad motsatta	10
9 Blad strödda	11
10(9) Blad tandade	nyckel I
10 Blad helbräddade	nyckel J
11(9) Blad tandade	nyckel K
11 Blad helbräddade	nyckel L

Strunta i det inramade!

NYCKEL G. Stjälkblad parflikiga, -småbladiga el handflikiga

→ 1	Blad motsatta el i krans	2
1	Blad strödda	10
2 (1)	Blomst korg	3
→ 2	Blomst ej korg	4
3 (2)	Blomma med 4 fria ståndare; med foder	Dipsacaceae
3	Blomma med 5 sammanväxta ståndarknappar; foder saknas el omvandlats till pappus	Asteraceae
4 (2)	Blomma oansenlig, grönaktig	5
→ 4	Blomma ganska stor, vit el med färg	6
5 (4)	Ranka, (lian)	Humulus
5	Ej lian	Atriplex
6 (4)	Blmr i krans vanl i vecket av stora stödblad; stjälk 4-kantig	Lamiaceae
→ 6	Blmr ensamma el blomst annorlunda	7
→ 7 (6)	Krona (el hylle) fribladig; regelbunden	8
7	Krona sambladig, oregelbunden (zygomorf)	9
→ 8 (7)	Ståndare fler än 10	Ranunculaceae
8	Ståndare 5 el 10; krona vanl röd	Geraniaceae
9 (7)	Blomst sammansatt knippe; ståndare 3	Valeriana
9	Blmr från bladfoten el blomställning klase; ståndare 2 el 4	Scrophulariaceae
10 (1)	Blomst sammansatt flock, mera sällan flock	Apiaceae

Strunta i det inramade och resten av nyckel G!

Vitsippsblad; på den blombärande stjärken samt ensamma blad från jordstammen (finlandssvenska: rotblad)

Och inga stipler – se kommande sidor!

Och inom familjen
Ranunculaceae:

	1	Stjälk rankaktig; blad motsatta	9. Clematis
→	1	Stjälk ej rankaktig; blad strödda el i bladrosett	2
	2(1)	Blmr zygomorfa	3
→	2	Blmr radiärsymmetriska	5
	3(2)	Blmr skenbart utan sporre (nektarsporrar göms i hyllebladet)	4. Aconitum
	3	Blmr med sporre	4
	4(3)	Bladskiva 3-5-delade; kapslar minst 2	5. Delphinium
	4	Bladskiva 3-5 djupt delade; kapsel 1	6. Consolida
	5(2)	Blmr med 5 sporrar	12. Aquilegia
→	5	Blmr saknar sporre	6
	6(5)	Blommande stjälk bladlös el från rotblad tydligt avvikande blad; blmr ensamma	7
→	6	På blommande stjälk vanl blad lika rotblad; blmr i blomst el ensamma	9
	7(6)	Blad jämbreda, närmast trådlika	11. Myosurus
	7	Blad breda, flikiga el sammansatta	8
	8 (7)	Bladskiva 3-delad el parbladig, flikar sammansatta	8a
	8	Bladskiva 3-kluven, flikar hela	8. Hepatica
	8a (8)	Blombärande stjälkrotblad bildar krans, sammanväxta vid basen och fliklösa	7B. Pulsatilla
	8a	Blombärande stjälkrotblad med kort skaft el utan	8b
	8b (8a)	Stjälk grenad, stjälkblad skaftlösa	7C. Anemonidium
	8b	Stjälk ogrenad, stjälkblad kortskaftade	7A. Anemone
	9(6)	Blmr små, ståndarna längre än hyllebladen; bladskiva parbladig el sammansatt fingrad	10
→	9	Blmr stora el små, ståndarna kortare än hyllebladen; bladskiva hel el handflikig, sällan parbladig	11
	10(9)	Frukt bär; blomst tät klase	2. Actaea
	10	Frukt smånöt; blomst kvastlik el gles klase	13. Thalictrum
→	11(9)	Stjälkblad 3 i krans; hylle kronlikt	7. Anemone
	11	Stjälkblad strödda; hylle kronlikt el krona och foder olika	12
	12(11)	Krona och foder olika; frukt smånöt	10. Ranunculus
	12	Hylle kronlikt; frukt kapsel	13
	13(12)	Bladskiva flikig	1. Trollius
	13	Bladskiva hel, tandad	3. Caltha

Och i släktet Anemone:

7. Anomone

Fleråriga örter; rotstock lång och krypande el lort, upprätt. Stjälk upprätt, vanl ogrenad. Rotblad från rotstocken ensamma el i grupp om några el som basrosett, skaft långt, skiva djupt 3-delad - 3-fingrad, småblad el flikar vanl upprepat handflikiga. Stjälkblad (höglad) vanl i 3-bladig krans, kortskaftade el skaftlösa, skiva lik rotblad, men vanl mindre, el stjälkblad flikiga, ombildade till skyddskrans med gemensam bas. Blmr vanl ensamma i stjälktoppen; skaft långt. Hylle kronlik, 5-14-bladig. Frukt smånöt, udd kort och vanl kal el märkbart lång och fjäder-lik hårig.

[Släktet delas i tre släkten 7A. Anemone (arter 1-3 och 5), 7B. Pulsatilla (arter 6-8), 7C. Anemonidium (art 4).]

7A. Anemone

1.	Stjälk, blad- och blomskaft täthåriga; rotstock upprätt; blmr över 4 cm bredd	4. sylvestris
1	Växten glest korthårig - kal; rotstock vågrät; blmr under 4 cm bredd	2
2 (1)	Småblad hela, sågkantade	2. trifolia
2	Småblad flikiga - stortandade	3
3 (2)	Hylleblad vita; småblad rätt breda, stjälkbladsskaft ganska långa	1. nemerosa
3	Hylleblad gula; småblad ganska smala, stjälkbladsskaft korta	3. ranunculoides

1. **A. nemerosa - vitsippa**

8-30 cm. Rotstock krypande, brun. Stjälk gleshårig-kal. Vissnar tidigt, långskaftade rotblad 1 el 2; skiva upp till 15 cm bred, djupt 3-delad, småblad rätt breda, 2-3-delade el -kluvna, med tänder; stjälkblad mindre, skaft vanl 10-20 mm. Bl vanl ensam, skaft 2,5-7,5 cm, bl 25-40 mm bred; hylleblad vanl 6 el 7, hylleblad vita, ofta rödaktiga, någon gång röda, utsidan kal el ibland lite håriga på basdelen; ståndarna gula. Fruktst hängande, smånötter 4-5 mm, håriga, udd ca 1 mm. V-VI. I fuktiga lundskogar, lundar, lundängar, samskogar, slänter, vid diken, parker. + Fridlyst Uleåborgs och Lapplands län.

Mer vitsippa:

Varierande antal hylleblad;
Stjälkblad kan variera något
i formen.

Så tar vi den nyaste "Kroken":

Huvudnycklar

Huvudnyckel 1

Klasserna i Linnés sexualsystem

- 1 Växter med ståndare och pistiller (hos barrträden nakna fröämnen) = fanerogamer (fröväxter)
- 2 Alla blommor tvåkönade
- 3 Ståndare fria från varandra och från pistillens märke
 - Ståndare 1..... **Monandria**, s. 34
 - Ståndare 2..... **Diandria**, s. 34
 - Ståndare 3..... **Triandria**, s. 35
 - Ståndare 4, ungefär lika långa..... **Tetrandria**, s. 36
 - Ståndare 5..... **Pentandria**, s. 37
 - Ståndare 6, ungefär lika långa..... **Hexandria**, s. 40
 - Ståndare 7..... **Heptandria**, s. 41
 - Ståndare 8..... **Octandria**, s. 41
 - Ståndare 9..... **Enneandria**, s. 42
 - Ståndare 10..... **Decandria**, s. 42
 - Ståndare 12..... **Dodecandria**, s. 43
 - Ståndare fler än 12 på ett ringformigt fäste, skilt från pistillfästet..... **Icosandria**, s. 43
 - Ståndare fler än 12, fästa tätt under pistillfästet..... **Polyandria**, s. 44
 - Ståndare 4, av vilka 2 längre = tvåväldiga..... **Didynamia**, s. 44
 - Ståndare 6, av vilka 4 längre = fyrväldiga..... **Tetradynamia**, s. 45
- 3 Ståndare förenade med varandra el. med pistillens märke
 - 4 Ståndarknappar fria, strängarna förenade
 - Strängarna förenade i en grupp..... **Monadelphia**, s. 45
 - Strängarna förenade i två grupper..... **Diadelphia**, s. 45
 - Strängarna förenade i tre grupper..... **Polyadelphia**, s. 46
 - 4 Ståndarknappar förenade med varandra el. med pistillens märke
 - Ståndarknappar förenade till ett rör..... **Syngenesia**, s. 46
 - Ståndarknappar fästa på pistillens märke..... **Gynandria**, s. 46

Strunta i det inramade!

- 2 Atminstone en del blir enkönade
- 5 Alla blir enkönade
 - 6 Han- och honbl. på samma planta = "sambyggare"..... **Monoecia**, s. 46
 - 6 Han- och honbl. på olika plantor = "tvåbyggare"..... **Dioecia**, s. 47
- 5 En del blir enkönade, en del tvåkönade = "mångbyggare"..... **Polygamia**, s. 49
- 1 Växter utan ståndare och pistiller = kryptogamer..... **Cryptogamia**, s. 49

Många ståndare, fria ståndarsträngar

13 Klass Polyándria: ståndare fler än 12, fästa tätt under pistillfästet

- 1 Träd Tilia, s. 331
- 1 Örter el. små buskar
- 2 Pistiller 2–många
- 3 Blad mkt tjocka o. köttiga Crassulaceae, s. 238
- 3 Blad av vanlig beskaffenhet
- 4 Blad utan stipler o. vanl. m. tydlig slida **Ranunculaceae**, s. 221
- 4 Blad m. stipler, som åtm. upptill är fria från bladskaftet Rosaceae, s. 260
- 2 Pistill 1, ibl. m. flera stift
- 5 Vattenväxter
- 6 Blad smala, taggsågade Stratiotes, s. 89
- 6 Blad breda, ej sågade Nymphaeaceae, s. 82
- 5 Landväxter
- 7 Blad strutformiga, insektsfångande Sarracenia, s. 404
- 7 Blad m. platt bladskiva
- 8 Blr m. sporre Consolida, s. 233
- 8 Blr utan sporre
- 9 Kronblad olika stora, flikiga Resedaceae, s. 333
- 9 Kronblad lika stora, hela
- 10 Krona 4-bladig
- 11 Blr ensamma el. i flocklik ställning Papaveraceae, s. 216
- 11 Blr i klase Actaea, s. 234
- 10 Krona 5-bladig
- 12 Stift 1 Cistaceae, s. 332
- 12 Stift 3 Hypericaceae, s. 318

Bortse från det inramade!

Smal blomaxel på vitsippan, med ståndarna alldeles under pistillerna

3 Anemone

Hylle enkelt, kronlikt; 3-bladigt, örtbladslikt svepe ett stycke nedanför blomman; nötter.

- 1 Kalk gul..... **A. ranunculoides 1**
- 1 Kalk vit (stundom rödligt)
- 2 Frukttännen gröna..... **A. nemorosa 2**
- 2 Frukttännen tätt vitludna..... **A. sylvestris 3**

1 **A. ranunculoides**, GULSIPPA: stjälkblad nästan oskaftade; ofta 2–3-blommig; kalkblad vanl. 5, gula. – Lundar, lövängar. Sk–Gtl ta, Klm–Bh, Vg, Ög, Srm, Vsm, Upl, Mpd, Jmt r; ibl. förvildad el. inplanterad. V.

2 **A. nemorosa**, VITSIPPA: stjälkblad långskaftade; kalkblad 6–flera, vita, slutl. utvändigt el. helt rödliga. – Skogsmark. Sk–Mpd a, Ång–Jmt ma, Vb–LyL r. V. – Blommar innan det ensamma basalbladet utvecklats.

Hybriden nr 1 × 2 (SVAVELSIPPA) bildar ibl. utbredda bestånd.

3 **A. sylvestris**, TOVSIPPA: kalk mycket stor, oftast 5-bladig, vit. – Skogsmark på kalkgrund, ibl. mera öppet. Öl, Gtl r; ibl. förvildad. SV., FS. – Rosettblad flera, övervintrande. (48:29)

Vitsippa enligt "gamla Kroken", vi börjar med familjen Ranunculaceae:

26. Fam. Ranunculaceae, Ranunkelväxter

Kl. 13 (und. släkt. 2)

I	Buskartad, klängande, med motsatta blad ..	<i>Clématis</i>	n:r	6
II	Örter, ej klängande; blad ej motsatta			
a	Fruktämne 1			
1	Blr med sporre	<i>Delphinium</i>		13
2	Blr utan sporre	<i>Actéa</i>		15
b	Fruktämnen 2—6			
1	5 hylleblad sporrbarande [59: 3]	<i>Aquilégia</i>		12
2	1 hylleblad med sporre	<i>Delphinium elátum</i>		13
3	Hylleblad utan sporre			
3.1	Krona inom grönt foder	<i>Pæónia</i>		16
3.2	Hylleblad ej foderlika, det översta hjälmlikt [59: 1,2]	<i>Aconítum</i>		14
3.3	Hylleblad ej foderlika, de yttre platta			
3.3.1	Blr ljusblå med finflikigt svepe	<i>Nigélla</i>		11
3.3.2	Blr gula med flikigt svepe	<i>Eránthis</i>		10
3.3.3	Blr gula utan svepe	<i>Caltha</i>		7
3.3.4	Blr vita utan svepe	<i>Helléborus</i>		9
c	Fruktämnen många			
1	Krona inom foder (ses bäst på knopparna)			
1.1	Stjälk bladig; krona ej blå			
1.1.1	Kronblad 5 (el. genom felslagning färre)	<i>Ranúnculus</i>		1
1.1.2	Kronblad flera än 5			
1.1.2.1	Foderblad 3—4; kronblad med ett fjäll el. en liten grop vid basen	<i>Ranúnculus</i>		1
1.1.2.2	Foderblad 5 (säll. flera); kronblad utan fjäll el. grop	<i>Adónis</i>		4
1.2	Stjälkar bladlösa; krona vanl. blå	<i>Anemóne hepática</i>		3
2	Alla hylleblad lika el. de inre förvandlade till honungsgömmen			
2.1	Blad hela, breda	<i>Caltha</i>		7
2.2	Blad hela, näst. tråds mala	<i>Myosúrus</i>		2
2.3	Blad flikiga el. sammansatta			
2.3.1	Hylleblad 10—många, klotlikt hopstående	<i>Tróllius</i>		8
2.3.2	Hylleblad 5—9, kronlika, stora	<i>Anemóne</i>		3
2.3.3	Hylle 4-bladigt, snart avfallande	<i>Thalíctrum</i>		5

Här innefattar släktet *Anemone* även
backsippa och liknande.

3. Anemone [57]

Hylle enkelt, kronlikt (kalk); 3-bladigt el. mångflikigt svepe. —
Vårväxter med jordstam och handflikiga el. sammansatta blad.

I	Svepeblad 3, foderlika, tätt under blomman	<i>A. hepatica</i> . . . n:r 1
II	Svepeblad el. -flikar längre från blomman	
a	Svepeblad 3, lika örtblad, 3-fingrat delade	
1	Kalk vit (stund. rödlätt)	
1.1	Fruktämnen gröna	<i>A. nemorosa</i> . . . 3
1.2	Fruktämnen tätt vitludna	<i>A. silvestris</i> . . . 4
2	Kalk gul	<i>A. ranunculoïdes</i> . . 2
b	Svepe mångflikigt, långt vit-(el. gul-)hårigt	
1	Kalk invändigt vit; blad övervintrande	<i>A. verndlis</i> 5
2	Kalk (vanl.) violett; blad ej övervintrande	
2.1	Kalkblad i spetsen raka (el. nästan raka)	
2.1.1	Svepe flikat näst. till basen	<i>A. pulsatilla</i> 7
2.1.2	Svepe flikat till mitten	<i>A. patens</i> 6
2.2	Kalkblad i spetsen bakåtböjda [57: 3]; blr hängande	<i>A. pratensis</i> 8

Ej det inramade!

Fruktämnen gröna!

3. *A. nemorosa*, VITSIPPA: kalkblad 6—flera, vita, slutl. utvändigt el. helt rödlätta. — Skogsmark a. — *Blommar innan det ensamma jordbladet utvecklats.*

Och så var det familjen Ranunculaceae enligt C.A.M. Lindman:

Familj **Ranunculácea.**

- a. Pistill 1.
 - b. Hyllekretsar likbladiga utan sporre; frukt bär; **29, 4,** 5. **Actæa**
 - bb. D:o olikblad. med sporre; fröhus; **29, 6, 166, 1,** 7. **Delphinium**
- aa. Pistiller 3—talrika.
 - b. Hyllekretsar olikbladiga, färgade; fröhus 3—5 i krets.
 - c. Med sporre 7. **Delphinium**
 - cc. Utan d:o; ett uppåtvänt hyllebl. kapuschongformigt (»hjälmén»); **165, 1, 2,** 8. **Aconitum**
 - bb. Hyllekretsar likbladiga.
 - c. Alla hyllebl. lika (färgad kalk).
 - d. Frukt flera fröhus (rosettställda) 1. **Caltha**
 - dd. » talrika nötter (spiralställda).
 - e. Kalkbl. omkr. 6 (5—flera), längre än ståndarna, **165, 3.**
 - f. Nötter med m. kort spröt; inga honungskörtlar 9. **Anemóne**
 - ii. D:o med långt, dunnkt spröt; korta honungskörtlar utanför ståndarna; **165, 5,** 10. **Pulsatilla**
 - ee. Kalkbl. 4 små, snart avfall.; ständ. långt utskjut.; **166, 4, 5,** 14. **Thalictrum**
 - cc. Hylle av två olika bladkretsar.
 - d. Inre hyllebl. med sporre; frukt 5 fröhus i krets; **166, 2,** 6. **Aquilégia**
 - dd. Inga sporrar.
 - e. Ytterhyllebl. störst, kronlika.
 - f. Inre d:o platta, jämnbreda; **166, 3,** 2. **Tróllius**
 - ff. D:o rörformiga.
 - g. Ytterhyllebl. 5—8, gula, snart avfall. 4. **Eránthis**
 - gg. D:o 5, kvarsitt. kring frukt.; örtbl. vintergröna 3. **Helléborus**
 - ee. Ytterhyllebl. foderlika, ej störst, men ofta m. e. m. färgade.
 - f. Ständ. 5; kronbl. smalt skedformiga; fruktsamlingen slutl. starkt förlängd, **17, 5,** 11. **Myosúrus**
 - ff. Ständ. flera—talrika; kronbl. platta.
 - g. Kronbl. med honungsgrop, **30, 5, 165, 4,** 12. **Ranúneulus**
 - gg. Ingen honungsgrop 13. **Adónis**

Ej det inramade!

Och då ser vi på släktet *Anemone*:

9. *Anemone* L.

- a. Kalkbl. violblå; 3 hela, enkla svepebl. strax nedom kalken 1. **hepática**
- aa. Svepebl. flik. o. inskurna, vid stängelns mitt.
 - b. Blad- o. blomskäft o. småfrukter tätludna; kalkbl. vita; bladrossett; 165, 3, 2. **silvestris**
 - bb. D:o kala ell. småhåriga; ett ensamt jordblad.
 - c. Kalkbl. vita ell. rödlätta; svepebl. skaftade 3. **nemorosa**
 - cc. D:o gula; svepebl. näst. oskaftade 4. **ranunculoides**

1. **A. hepática** L. **Blåsippa**. 2. Lund., skogsbryn, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm. — var. *glabrata* Fr., kal; frkmr liksom huvudformen med vita ell. rosenröda kalkbl.

2. **A. silvestris** L. **Tovsippa**. Stäng. 2—3 dm h.; bladflik. m. breda; kalk 5 cm br. 2. Torr mark i lund., Öl., Gtl., sälls.

3. **A. nemorosa** L. **Vitsippa**. Giftig. 2. Skog, lund, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl. allm. — var. *purpurea* E. Gray, kalk från början rosenröd även på insidan.

∞ *A. nemorosa* × *ranunculoides*, sälls.

4. **A. ranunculoides** L. **Gulsippa**. Lik nr 3 till gestalt, men kalk ngt smärre; ofta 2—3-blmg; giftig. 2. Sk.—Uppl., Hall., Öl., Gtl., täml. sälls.; Jtl., Mpd, m. sälls.

Småhårig,
Skaftade svepeblad
(se pilen)